

Salaam 'alaykoem

Monday 22 February 2016

Salaam
'alaykoem

Met

salaam 'alaykoem groeten de moslims elkaar: vrede voor jou! De vrede is echter zoek. Ik schrijf deze woorden kort na de aanslag op een bus met Turkse militairen nabij de regeringsgebouwen in Ankara. Kan niet uitblijven - zo denk je dan - nu Erdogan officieel bekend gemaakt heeft niet te zullen stoppen met het bestoken van Koerden in Noord Syrië. Amerika moet volgens hem kiezen tussen de Koerden of NAVO-bondgenoot Turkije. De situatie in het Midden-Oosten wordt onoverzichtelijk. Rusland en het westers bondgenootschap komen elkaar tegen in Syrië. De een als helper van Assad en de ander als bestrijder van IS. Al Shabaab en Boko Haram terroriseren Afrika. In directe samenhang daarmee wordt Europa overspoeld met vluchtelingen. Oostenrijk neemt nu ook - niet als eerste EU-land en Schengen ten spijt - maatregelen om de instroom te beperken. Op Kos komt de bevolking in opstand. Men wil geen hotspot. Men ziet een mooi vakantie-eiland verloren gaan en daarmee de broodwinning. De repercussies zijn enorm. Het conflict escaleert.

Het

is afschuwelijk, dat de godsdienst hier zo'n belangrijke rol speelt. Allereerst de strijd tussen de Soennieten en de Sjiieten - het conflict over de opvolging van Mohammed, dat geboren werd op het sterfbed van de profeet. Veel dieper gaat echter de visie van moslims op de verbreiding van hun godsdienst. Hier valt het woord jihad. We laten het even onvertaald om misverstand te voorkomen. Het heeft namelijk meerdere betekenissen. Allereerst maakt men onderscheid tussen de grote en de kleine jihad. De grote jihad is de strijd die ieder mens moet voeren om zijn boze aandriften te beteugelen. Zelfoverwinning is een grote prestatie! De kleine jihad is alle inspanning die de gelovige levert om de Islam wereldwijd te verbreiden. Bij deze kleine jihad willen we kort stilstaan en komen tot een vergelijking met het Christendom.

De klassieke islamitische theologie maakt onderscheid tussen de dar al-islam (het gebied of het huis van de Islam) en de dar al-harb (het gebied of het huis van de oorlog). De dar al-islam is het gebied waar een islamitische heerser het onderhouden van geloofs- en rechtsnormen (sharia) garandeert. De dar al-harb is de niet-islamitische wereld, die islamitisch moet worden gemáákt. In de beginperiode van de Islam in de zevende eeuw werd dit vooral geïnterpreteerd in territoriale termen. Het resulteerde in de grote veroveringstochten. De jihad kreeg zo ongeveer de status van een zesde zuil in de Islam. De moslim kon - anders dan in het Christendom - bloedgetuige worden door actieve strijd; niet slechts door te lijden omwille van het geloof. Wie als martelaar stierf, mocht het paradijs binnengaan. Omdat een staat van permanente oorlog niet is vol te houden, werd in later tijd de kleine jihad steeds meer geïnterpreteerd als morele inspanning. Er kwamen andere uitdrukkingen in zwang om de plaats van moslims in hun leefomgeving te bepalen bijv. dar al-ahd (huis van verdrag) of dar al-amn (huis van veiligheid). In onze tijd zien we een herleving van de oude 'heilige oorlog', geopolitiek gedacht - territoriumstrijd met als doel een kalifaat te vestigen: de dar al-islam. Wie de Islam het verwijt maakt van terugval in een primitief verleden, krijgt direct terug dat nog maar kortgeleden George Bush op kruistocht ging in Irak - voor de islamitische wereld een full blown heilige oorlog! Ontzagwekkend veel kwaad bloed heeft dat gezet. Amerika

is de schuld van alles, niet alleen voor moslims in het Midden-Oosten, maar ook voor vele min of meer geradicaliseerde moslims in Europa.

Het

Christendom kent ook de opdracht om de blijde boodschap te brengen aan de volkeren. Onze religie is wezenlijk missionair! De eerlijkheid gebiedt ons om op te merken, dat daarbij ook vaak geweld is gebruikt. Denk aan de wijze waarop de Frankische keizer Karel de Grote de heidense Saksen 'bekeerd' heeft. En wat te denken van Bernhard van Clairvaux die in de naam van Christus opriep tot het houden van kruistochten! Toch is in de loop der eeuwen de overtuiging gegroeid, dat geweld niet godsdienstig gemotiveerd kan zijn. De leer van de twee rijken maakte zich sterk. Er is een keizer voor wereldlijke zaken en een paus voor kerkelijke zaken. Natuurlijk waren die twee soms wel nauw op elkaar betrokken. De inquisitie veroordeelde iemand, maar liet de overheid het vonnis voltrekken... Maar toch heeft de twee-rijken-leer er in de Christenheid voor gezorgd, dat wetgeving en rechtspraak niet meer kerkelijk zijn. Theocratie is geen begaanbare weg. Wij bouwen niet aan een christelijk Nederland. Het is al moeilijk en mooi genoeg om christen te zijn in Nederland. De Bijbelse notie van het Koninkrijk Gods realiseert zich weliswaar in de 'strijd' om sociale gerechtigheid, maar absoluut niet in geopolitieke interesse. Het Rijk is overal waar mensen hun weg gaan achter Koning Jezus. Het is niet nationaal gedacht, laat staan nationalistisch. Het Rijk is niet aan een grondgebied gebonden, maar is overal waar twee of drie in de naam van Jezus samen zijn... Het Rijk is trouwens niet alleen van deze aarde, maar ook van de hemel. Het is het Koninkrijk der hemelen. Dit alles maakt het Christendom niet pacifistisch. Passiviteit lokt onrecht uit. Daarom heeft de overheid het geweldsmonopolie om onrecht te voorkomen. Maar de boodschap van Jezus en van zijn Koninkrijk is wel ten diepste geweldloos.

Ik

kom tot de conclusie. De notie van het Koninkrijk van God is heel verschillend van de islamitische dar al-islam. Tegenover het Koninkrijk van God staat niet het huis van de oorlog. Het Koninkrijk realiseert zich in een wereld die altijd nog Gods schepping is en door Hem wordt onderhouden, een wereld vol mensen die Hij liefheeft. Het Koninkrijk is geestelijk gedacht en de dar al-islam aards-territoriaal. Deze uitspraak zal men ogenblikkelijk willen nuanceren. En toch komt het ideaaltypisch hierop neer! Zolang de Islam zijn ideaalstaat aards-territoriaal articuleert, zal de Islam een gevaar blijven voor de wereldvrede. Volkomen terecht mogen wij aan een moslim vragen die in Nederland komt of woont: Wat wil je... een islamitisch Nederland of moslim zijn in Nederland.

